

ČRNOMELJ

Književnost.

Vaška kronika. Spisal Ivan Lah. V Ljubljani 1907. — V urnejšem tempo kakor kdajkoli se odigrava življenje in umetnost naših dni. Zato ne procvita v leposlovju obširna epika, ampak aforistična fizika, ne monumentalni roman, ampak pittoreskni feuilleton. Eden najmlajših celo zastavi pero, da nam v umetniški prozi začrta „kroniko“. Pa ta najmlajši po peresu in pisavi ni kronist, temveč dolgočasen parleur. Zavoljo hvalevrednega takta ga poslušamo, a sprijazniti se ne moremo z njegovimi epičnimi manirami. Dandanes se nam hoče kratkih in krepkih stavkov, svežih kakor cvet, ki se je komaj izvil iz popka. Hoče se nam besedi, ki v njih kipi gorka misel in srčna kri. Hoče se nam umetnosti, ki se je z odločnim korakom ločila od formalističnega impresionizma, ter zahteva drzno v vsakem stavku idejo, v vsaki besedi umetniški blesk in sijaj. Morebiti je ta princip edino pravi, ki nas more dovesti k formalno in idealno dovršenemu modernemu klasicizmu. Lah je vsepreveč dolgovezen in prepočasno mu teče misel, da bi mogel na to pot. Kaj najdemo pri njem? Lepo množico vročih besedi, a brez blesteče dramatike v slogu in brez ognja in plamena v ideji. — Ako je res, kar trdi Hello, da je slog eksplozija umetnikovega bistva, potem Lah ni umetnik. Berimo uvodno „Vas“. Očividno je hotel pisatelj v njej na dan s svojim stilom in svojo originalno tehniko. Pa kak stil je to, ko vsak stavek celotno zazvení v disharmoniji? In kaka tehnika, ko črtica nima ni srca ni obisti? Ena novela pa je v „vaški kroniki“, ki nam izsili pozornost: — „Gura in sinovi“. Ako bi jo čitali samo, potem bi verjeli v pisateljjevo moč. Ustvaril je v nji tipe, ki jih ne srečamo na vsakem izprehodu. V teh junakih pólje kri in volja in sila, to so ljudje, ki jih je ustvarila fantazija v trenutni močni ekstazi. Žal da tudi v tej noveli ni znal Lah ustvariti sloga. Preomleden je jezik njegov, in pođa se mu le tedaj, ko riše kmečko trubadurstvo. Omenili bi izmed sester

novelic še — „Bernarda“. Ne morebiti zato, da bi pričal o talentu ali netalentu mladega novelista, ampak kot zgled, kako se moderni, vedé ali nevedé, povračajo k romantiki in njenim umetniškim zablodam. Naš ideal pa ni niti povrat k romantiki niti moderna dekadentna umetnost. Želimo si povsod in predvsem v umetnosti zlatega pomladnega jutra, ko zakipi življenje v blesku in sijaju tako mogočno in veličastno, kakor tisti hip, ko je stvarnik prvič vzbudil zemljo v zelenje in življenje. Mlada in lepa, zdrava in resnična bodi naša umetnost! — „Vaška kronika“ nam še ne priča, da je zasvitalo jutro. *Ant. Erjavec.*

Knjige društva sv. Jeronima za 1. 1907.

Znano hrvaško društvo sv. Jeronima, ki je namenjeno prosveti kmečkega in obrtniškega stanu, je izdalo lansko leto za svoje člane šest lepih knjig. To je največje število knjig, kar jih je društvo v enem letu izdalo. Knjige so vredne, da si jih bolj natanko ogledamo.

1. **Život sv. Pavla.** Napisao dr. Rudolf Vimer, kr. sveučilišni profesor. 8°, str. 270. — Čeravno društvu ni smoter, da izdaja knjige pobožne vsebine, vendar je izdalo že več takih knjig. Omenjam vzorno napisani „Život svetaca i svetica božjih“ od doktora Fr. Ivekovića, ki obsega v dvanajstih snopičih življenje svetnikov v poedinih mesecih, potem tri knjige nadškofa dr. J. Štadlerja: „Život gospodina Isusa Krista“, dr. Pazmanov: „Život blažene Djevice Marije i svetoga Josipa“ in pa molitvenik Kanižličev: „Razgovor s Bogom“, kateremu je težko najti premca. Tudi „Život sv. Pavla“ bo mnogo koristil narodu, ker je v njem obsežen lep del zgodovine krščanstva v prvem veku in ker je nenavadno in vsestransko delovanje apostola narodov pač vredno, da ga ljudstvo bolje spozna. Pisatelju se je posrečilo, da je prav poljudno in prikupno napisal najvažnejše zgodbe iz življenja tega